

*EL CAS DE CATALUNYA. APEL·LACIÓ A LES NACIONS UNIDES (1945) / THE CASE OF CATALONIA. APPEAL TO THE UNITED NATIONS (1945) / EL CASO DE CATALUÑA. APELACIÓN A LAS NACIONES UNIDAS (1945), EDICIÓ A CURA D'ANDREU MARFULL PUJADAS*¹

Andreu Marfull reedita aquest document presentat en defensa de Catalunya davant de l'Assemblea de les Nacions Unides el 1945 amb el nom d'*Apel·lació a les Nacions Unides en nom de Catalunya*. I ho fa en tres versions: catalana, anglesa i castellana.

Això van fer el dia 14 d'abril a San Francisco els tres membres del Consell Nacional Català (Catalan National Council) als Estats Units d'Amèrica: Josep Carner-Ribalta, Josep Maria Fontanals i Joan Ventura Sureda. El text està dirigit a la Conferència d'Organització Internacional de les Nacions Unides, una assemblea cabdal en la història de les Nacions Unides ja que s'hi aprova la carta constitutiva de l'Organització de les Nacions Unides (ONU). I s'hi lliura aquest escrit en el qual es demana l'autodeterminació del poble de Catalunya, acompanyat d'una carta dirigida als governs dels Estats Units d'Amèrica, del Regne Unit, de la Unió Soviètica i de la Xina, que promouien aquesta conferència.

El document en qüestió s'inspira en la declaració atlàntica del 1941, que reconeix el dret de totes les nacions, grans o petites, a exercir la seva lliure determinació; una declaració que després inspirarà la Carta de les Nacions Unides.

El Consell Nacional que promou aquesta iniciativa té l'origen en l'antic Casal Català de Nova York i es creà el 1920. El 1925 va donar suport a l'intent de rebel·lió liderat per Francesc Macià contra el general Miguel Primo de Rivera i des del 1940 es coneix com a Casal Català instal·lat en aquella ciutat americana, on subsisteix fins al 1963.

Precisament, quan es dissol el Govern de la Generalitat de Catalunya un cop acabada la Guerra Civil Espanyola, es constitueix un govern català a l'exili a França el 1940, el qual es trasllada a Londres després de la invasió alemanya del país veí. Com a Consell Nacional de Catalunya, presidit per Carles Pi i Sunyer, el 1942 es converteix en delegació catalana davant del Departament d'Estat dels Estats Units, i així segueix fins al 15 de setembre de 1945.

Aquest centre duu a terme una intensa activitat política al llarg dels anys que dura la Segona Guerra Mundial, i després intenta reconstruir el Govern català ja des de Mèxic (a partir del 1944).

Quant als documents publicats, en primer lloc apareix la carta esmentada, adreçada als governs dels estats que promouen la creació de l'ONU. S'hi defensa la rea-

1. Barcelona, La Tempestad, 2025, 128 p.

litat nacional de Catalunya i, en nom dels setanta-cinc mil catalans organitzats en el Consell en tot l'hemisferi americà, demana que se'ls permeti presentar l'apel·lació en qüestió, tot tenint en compte les seves circumstàncies especials. I, a més, que el país manca d'institucions de govern pròpies i que no pot tenir representació legal ni pot participar en la conferència que se celebrarà a San Francisco.

L'apel·lació que es presenta es fonamenta en la història catalana des del Tractat d'Utrecht de 1713, signat després de la Guerra de Successió a la Corona espanyola i arran del qual seran abolides (1716) les seves institucions polítiques i jurídiques d'ordre públic. Finalment, es demana el reconeixement nacional de Catalunya d'acord amb la Carta de l'Atlàntic, la realització d'un plebiscit entre els catalans i que tot es faci sota l'arbitratge del Consell de les Nacions Unides.

Aquest escrit va acompanyat d'un total de nou apèndixs, entre els quals destaquen: la relació dels membres del Consell Nacional el 1940 i de les seves delegacions en els diversos països americans; unes notes sobre la realitat, la llengua i la cultura catalanes, sobre la posició estratègica de Catalunya al llarg de la Guerra Civil i sobre els catalans a l'exili; la defensa de l'Espanya plurinacional, que es descriu per comparació amb la Gran Bretanya; la relació de les actuacions, incloent-hi la Segona República Espanyola, contra les institucions polítiques catalanes; l'exposició de la problemàtica relació de Catalunya amb Espanya i els seus territoris; la formulació d'una proposta de reconstrucció política de la península Ibèrica a partir d'una «concepció profunda i seriosa d'Espanya, [...] que emana de la nostra consciència i mentalitat catalanes»; el plantejament de la necessitat d'establir un govern nacional propi i, finalment, la demanda que es pressioni perquè el general Franco renunciï al seu règim i que es constitueixi un comitè ibèric format per catalans, castellans, bascos i gallecs, que haurà discutir sobre la fórmula d'un nou Estat espanyol.

Josep Serrano Daura

Universitat Internacional de Catalunya